

Фиқх дарслари (165-дарс) Намознинг тартиблари

17:00 / 23.12.2021 4886

Намознинг маълум ва машҳур тартибига риоя қилиш – бу улкан ибодатнинг вожиб амалларидан биридир. Қиём, қироат, рукуъ ва саждаларнинг тартиби вожиб, такбири таҳрима билан қаъдаи охирнинг тартиби фарздир.

Тартибнинг вожиблигига далил:

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам доимо намозни тартиб билан ўқиганлар.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам намозни нотўғри ўқиган одамга тартибга риоя этган ҳолда, намознинг амалларини жой-жойига қўйиб ўқишни таълим берганлар.

Қаъдаи аввал

«Қаъдаи аввал» икки ракатлидан кўп намозларда икки ракатни ўқиб, кейин ўтириб, ташаҳхудни ўқишдир.

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам доимий равишда бу қаъдага ўтирганлари учун у вожибга айланган. Агар биров қаъдаи улаани эсидан чиқариб туриб кетса, тарки вожиб қилгани учун саҳв саждаси қилади.

Ташаҳхуд

Ташаҳхуднинг вожиблигига далил:

لُوسِرَ فَلَاحِةَ الصَّلَاةِ يَوْمَ لَوْ قَرَنَ أَنْكَ لَأَقُوهُ نَعْمَ لَوْلَا يَضْرِبُ هَلْ لَوْلَا دَبَعٌ نَعْمَ
بِأَنَّ الْفَيْلَ عَمُّ الصَّلَاةِ هَلْ لَوْلَا عَمُّ الصَّلَاةِ هَلْ لَوْلَا عَمُّ الصَّلَاةِ هَلْ لَوْلَا
وَهُ هَلْ لَوْلَا نَعْمَ»؛ وَمَوْيَاتٍ لَسَوْ هَلْ لَوْلَا عَمُّ الصَّلَاةِ لَوْلَا لَوْلَا لَوْلَا
هَلْ لَوْلَا تَأْيِيحَاتٍ لَوْلَا لَوْلَا عَمُّ الصَّلَاةِ يَوْمَ لَوْلَا دَبَعٌ نَعْمَ لَوْلَا
هُوَ أَكْرَبُ هَلْ لَوْلَا عَمُّ الصَّلَاةِ هَلْ لَوْلَا تَأْيِيحَاتٍ لَوْلَا لَوْلَا
دَبَعٌ لَوْلَا تَبَايَعٌ هَلْ لَوْلَا دَبَعٌ نَعْمَ لَوْلَا عَمُّ الصَّلَاةِ
أَدْمَحُ مِّنْ أَدْمَحٍ هَلْ لَوْلَا هَلْ لَوْلَا نَعْمَ لَوْلَا عَمُّ الصَّلَاةِ
هُوَ عَمُّ الصَّلَاةِ هَلْ لَوْلَا عَمُّ الصَّلَاةِ هَلْ لَوْلَا عَمُّ الصَّلَاةِ هَلْ لَوْلَا

Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг орқаларида намозда туриб, «Ас-салому алаллоҳи, ас-салому алалфулони (Аллоҳга салом, фалончи ва фалончига салом)», дер эдик. Бир куни Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бизларга:

«Албатта, Аллоҳнинг Ўзи Саломдир. Бас, қачон бирингиз намозда ўтирса:

«Ат-тахиййаату лиллааҳи вас-солаваату ват-тоййибаату, ассалааму алайка аййухан-набиййу ва роҳматуллоҳи ва барокаатуҳу, ассалааму алайна ва алаа ибаадиллааҳис-солиҳийн – шуни айтса, осмону ердаги Аллоҳнинг барча бандаларига етади – Ашҳаду аллаа илааҳа иллаллоҳу ва ашҳаду анна Муҳаммадан ъабдуҳу ва росулуҳ», десин. Сўнгра нимани хоҳласа, шуни сўрашни ихтиёр қилсин», дедилар».

Бешовлари ривоят қилишган.

Жумҳур уламолари томонидан, жумладан, ҳанафий мазҳабида ҳам ташаҳхудда ушбу сийғани ўқиш қабул қилинган.

هَلْ لَعْلَعُ لِي لِمِمْهَلِلِ لُؤْسَرَانَاكَ : تَلَاقُ أَعْنُ هَلْ لِي صَرَّهَ شَائِعٌ نَعْنُ
بِنِيْمَلِ أَعْلَابِ بَرَّهَلْ دُمُ خَلَابِ عَارِقُلِ أَوْ رِيْبُ كِتَابِ عَالِ صِلَا حَتَّ فَي لِسْوَ
إِذَا نَاكَ وَ، كَلَدَ نَبِيْبُ نَكَلَوُ هُوَ وَصِيْ مَلَوُ هُوَ سَأْرُ صُخْ شِيْ مَلَعَكَرَ إِذَا نَاكَ وَ
هُوَ سَأْرَعَفَرِ إِذَا نَاكَ وَ، أَمَّا قِيْ وَتَسِيْ يَّتَحُ دُجْسِيْ مَلَعُ وَكُرْلَا نَمُ هُوَ سَأْرَعَفَرِ
لِكُ يَفُ لُوقِيْ نَاكَ وَ، أَدْعَاقُ يَوْتَسِيْ يَّتَحُ دُجْسِيْ مَلَعُ دُوْحُ سِلَا نَمُ
بُصْنِيْ وَ يَزْسُيْ لَأْ هَلْ جَرُ شَرْفِيْ سَلَجَ إِذَا نَاكَ وَ. «تَأْيَحْتَلَا» : نَبِيْتَعَكَرِ
نَاكَ وَ، غُبَّ سِلَا شَرْفُ نَعْنُ وَ، إِنَّا طِيْ شِلَا بَقْعُ نَعْنُ يَهْنِيْ نَاكَ وَ، يَنْمُيْ لَأْ هَلْ جَرُ
مَلْسُ مَوْدُوَادُ وَبَأْ هَاوَرِ، مَلْسُ سِلَا بَقْعُ نَعْنُ يَهْنِيْ نَاكَ وَ، يَنْمُيْ لَأْ هَلْ جَرُ

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам намозни такбир ва қироатни «Алҳамду лиллааҳи Роббил олабийн» билан очар эдилар. Рукуъ қилсалар, бошларини кўтариб ҳам, пастга тушириб ҳам юбормас, лекин ўртача тутар эдилар. Бошларини рукуъдан кўтарсалар, ғоз туриб олмагунларича сажда қилмас эдилар. Саждадан бошларини кўтарсалар, яхшилаб ўтириб олмагунларича яна сажда қилмас эдилар. Ҳар икки рақъатда «Ат-таҳиййаату»ни ўқир эдилар. Ўтирганларида чап оёқларига ўтирар ва ўнг оёқларини тик тутар эдилар. Шайтоннинг ақибидан ва йиртқичнинг ястанишидан наҳйи қилар эдилар. Намозни салом бериш билан тамомлар эдилар».

Абу Довуд ва Муслим ривоят қилишган.

Бу ҳадиси шарифдаги «Ҳар икки рақъатда «Ат-таҳиййаату»ни ўқир эдилар» жумласи ҳозирги баҳсимиз учун керак.

Яъни, ўтириб, ташаҳҳуд ўқир эдилар. Агар намоз икки рақъатли бўлса, шу билан тамом бўлар эди. Уч рақъатли ёки тўрт рақъатли бўлса, бу биринчи ўтириш ҳисобланиб, учинчи ёки тўртинчи рақъатдан кейин яна охириги ўтиришга ўтириб, яна ташаҳҳуд ўқилади ва салом берилади.

Ташаҳҳудни араб тилида ўқиш шарт. Имкони бўлган киши ташаҳҳудни бошқа тилда ўқиши жоиз эмас. Билмаган одам ўрганиб олгунича ўз тилида ўқиса бўлади.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди